

<https://cyberleninka.ru/article/n/theoretical-principles-of-insurance-in-the-field-of-foreign-economic-activity/viewer>;

4. Двуліт З.П. Ризики зовнішньоекономічної діяльності: особливості та методи управління ними [Електронний ресурс] / З.П. Двуліт, А.С. Завербний, Х.С. Передало, С.І. Наумчук // Менеджмент та підприємництво України: етапи становлення та проблеми розвитку. – 2019. – № 2. – с. 9. – Режим доступу: <http://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/jan/20627/dvulit.pdf>;

5. Ризики в зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/bitstream/123456789/3372/1/%D0%A2%D0%B5%D0%BC%D0%B015.pdf>.

## **ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ПРАВОПОРЯДКУ НА РИНКУ ІНВЕСТИЦІЙ**

*Малига А., студентка, Фомішина В.М., д.е.н., професор*

*Херсонський національний технічний університет, Нургалієва А. К., магістр економічних наук, старший викладач, Карагандинський державний індустріальний університет (Казахстан)*

Процеси взаємодії країн та їх суб'єктів, що охоплюють усі сфери суспільного життя людства, здійснюють вплив на розвиток всієї системи міжнародних економічних відносин і особливо активізують міжнародний рух капіталу. Відповідно диверсифікується та ускладнюється міжнародне інвестування як форма руху капіталу за національні межі, яке все більше відривається від відтворювальних процесів реальної економіки, викликає кризові процеси у світовій фінансовій системі.

Сучасна міжнародна інвестиційна діяльність спрямована на обслуговування вивозу капіталу в грошовій, фінансовій, товарній та інших формах із країн його базування. Головною ціллю міжнародної інвестиційної діяльності є отримання підприємницьких прибутків. Для забезпечення поставленої мети іноземні інвестори вкладають капітал у товарній (машини, обладнання, прилади) та грошовій формах (валюта).

Незважаючи на те, що капітал не нав'язується країнам, а навпаки, відбувається жорстка конкурентна боротьба за його залучення і в цю боротьбу активно включені національні держави, користувачі капіталів, міжнародні організації, донині не існує централізованого, універсального міжнародно-правового регулювання міжнародного ринку всіх видів інвестицій. Створення багатосторонніх міжнародно-правових механізмів в міжнародній інвестиційній діяльності почалось в другій половині ХХ ст. В 1944р. в Статут МВФ було включено положення (ст. VI, п. 3), у відповідності до якого «держави-члени» можуть здійснювати необхідний контроль шляхом регулювання міжнародного руху капіталів, однак цей контроль не може здійснюватися таким чином, щоб мало місце обмеження платежів по поточних контрактах, невиправдана затримка грошових переказів за прийнятими зобов'язаннями» [2, с. 457]. В 1965р. була укладена Вашингтонська конвенція (вступила в силу в жовтні 1965р.) про порядок розгляду інвестиційних суперечок між державами та іноземними особами, відповідно до якої був створений Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних суперечок (МЦУІС). Він створений з метою сприяння припливу міжнародних інвестицій шляхом формування механізму узгодження позицій та арбітражного розгляду спірних питань між урядами країн -

реципієнтів та іноземними інвесторами, які виникають безпосередньо у процесі впровадження інвестицій. Його основне завдання – попередження переростання інвестиційних суперечок між країнами – реципієнтами капіталу та приватними підприємствами в міждержавні суперечки, що мають політичний характер. Міжнародний центр бере участь у розв'язанні спірних питань за багатьма інвестиційними контрактами. Положення, що передбачають арбітраж у межах МЦУІС, стали стандартом міжнародних інвестиційних угод, законів про іноземні інвестиції, а також дво- і багатосторонніх інвестиційних угод.

З 1990 року до цієї діяльності підключилося утворене на Сеульській конвенції 1985р. Багатостороннє агентство гарантування інвестицій (БАГІ), що сприяє стимулюванню прямих іноземних інвестицій у країни, що розвиваються шляхом усунення перешкод некомерційного характеру. БАГІ стало однією з перших міжнародних інституцій, що почала здійснювати страхування прямих іноземних інвестицій від політичних ризиків.

У статті 2 «Мета і завдання Агентства» Сеульської конвенції йдеться: «Завдання Агентства – стимулювати потік інвестицій у виробничих цілях між країнами-членами у країни, що розвиваються, доповнюючи, таким чином, діяльність Міжнародного банку з реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації та інших міжнародних фінансових закладів розвитку. З 1994 року повноправним членом БАГІ є і Україна.

Активну участь у гарантійному забезпеченні інвестицій приймає фонд росту нових ринків у рамках Міжнародної фінансової корпорації (МФК). Питання гарантій включені в ряд документів Міжнародної організації праці (МОП), Агентства Всесвітнього банку по сприянню іноземним інвестиціям (ФІАС), Світової асоціації інвестиційних агентств (ВІПА), Організації економічного співробітництва й розвитку (ОЕСР). Остання серед основних завдань у цій сфері виділила: лібералізацію руху прямих іноземних інвестицій, стандарти міжнародної інвестиційної діяльності, поведінку ТНК.

Значна роль в процесі розвитку міжнародного інвестування належить Конференції ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД), котра щорічно друкує один з найбільших у світі інформаційних оглядів «Звіт про іноземні інвестиції». Конференція ООН по торгівлі й розвитку в цьому звіті аналізує новітні тенденції руху прямих іноземних інвестицій та функціонування міжнародного виробництва ТНК.

Дедалі більшу увагу питанням регулювання світових потоків капіталу приділяє Світова організація торгівлі (СОТ). В рамках СОТ діє Угода по торгових аспектах інвестиційних заходів. СОТ прагне до гармонізації національних режимів прямих іноземних інвестицій на основі спільної зацікавленості як країн базування ТНК, так і країн-імпортерів капіталу, у ліквідації дискримінації для іноземних інвестицій і поліпшенні інвестиційного клімату.

З 1994 року в рамках Організації Азіатсько-Тихоокеанського Співробітництва розроблений «Добровільний кодекс» прямих іноземних інвестицій». Прикладом регіональної системи захисту інвестицій може служити Міжарабська компанія по гарантіях інвестицій зі штаб-квартирою в Кувейті, заснована арабськими державами. Правове забезпечення вільного руху капіталів здійснюється й у ЄС.

Римським договором про створення ЄС 1957 р. однією із фундаментальних основ організації була проголошена свобода руху капіталів, передбачено усунення перешкод не тільки руху капіталів між країнами - учасницями договору, а й резидентами третіх країн. [ст. 67,70].

Правове забезпечення вільного руху капіталів в ЄС здійснювалося директивами від 11 травня 1960р., 18 грудня 1962р., 20 листопада 1985р., 17 листопада 1986р. з використанням прийнятої юридичної техніки, шляхом співставлення номенклатури та переліку, класифікації всіх видів прямих та непрямих інвестицій відповідно до диференційованих режимів. Директива ЄС від 24 червня 1988р. фактично завершила роботу щодо забезпечення вільного руху прямих та непрямих інвестицій в межах ЄС і

націлила суб'єктів співробітництва на забезпечення відповідного режиму між резидентами держав ЄС і резидентами третіх країн на умовах взаємності. Маастрихтський договір підтвердив повну свободу руху капіталу, яка зафіксована в зазначеній вище директиві. Відмічено, що країни – члени ЄС мають право вживати заходи щодо запобігання порушення національного законодавства у сфері оподаткування, вимагати декларування рухів капіталів.

**Література:**

1. Фомішин С.В., Шутак І.Д. Правові основи міжнародної економічної діяльності: Навчальний посібник.-Київ: Кондор, 2009.
2. Хасбулатов Р.И. Международные экономические отношения: Учебник для бакалавров 2-е изд., пер. и доп. - М.: Издательство Юрайт, 2014.